

részletében dokumentumerejű hitelességgel az író és felesége találkozásának, szerelmének története" (Nagy 1975. 161).

A harmadik nő, akivel Matolcsy Miklós kapcsolatba kerül, a pincérlány, aki csak epizód szereplőként van jelen a regényben. Az írói közlés szerint „nem bírta egy fél pillanatig levenni a szemét a lányról. Falta annak az alakját, a mozdulatát, a ringását... (107). Viselkedésmódja, beszédmódja teljesen eltér az előzőektől. A nemiség vágyától hajtva, nem tud uralkodni magán, a lányhoz intézett mondatai célzatosak: „*Én magát szeretem...*”; „*Szobát is, drágám*”; „*Így kellesz te nekem*”; „*Gyere be velem...*” (108). Ebben a szituációban Matolcsy Miklós elfeledkezve papi hivatásáról csupán a testi szerelmet kívánó férfi szerepében jelenik meg.

Összegezve:

Móricz különböző beszédhelyzetekben szerepelteti főhősét, jól érzékeltetve nyelvhasználatának többszólalmúságát. Megnyilatkozásai híven tükrözik neveltetését, műveltségét, társadalmi hovatartozását. Nyelvében megtalálhatók a papi hivatás szakszavai, a biblia sajátos kifejezései, a talpraesett szónok meggyőző érvelései, a teológia szakemberének tudományos okfejtései, s a hétköznapi ember társalgásra vonatkozó kifejezései is. Hiányzik azonban a nyelvből a másik pap gazdálkodási nyelve, s a háztartással kapcsolatos szavak. Így lesz teljes a kép, az élet tereinek csak egy jellemző részét látjuk, ami fontos, nem beszél arról, ami nem jellemző a figurára. Így a hiány is jellemző eszköze az ábrázolásnak, a társadalomba való beilleszkedésnek.

IRODALOM

- Czine Mihály: Móricz Zsigmond útja a forradalmakig. Magvető Könyvkiadó, Bp., 1960.
Kováts Dániel: Móricz Zsigmond A fáklya című regényének megformálása, Borsodi Szemle, 1981., 3. sz., 43-53.
Móricz Miklós: Móricz Zsigmond indulása, Magvető Könyvkiadó, Bp., 1959.
Móricz Zsigmond: Regények II., Szépirodalmi Könyvkiadó, Bp., 1975.
Nagy Péter: Móricz Zsigmond, Szépirodalmi Könyvkiadó, Bp., 1975.
Sarkadi Nagy Pál: A szeretet himnusza, A Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya, Bp., 1990.
Vargha Kálmán: Álom, szecesszió, valóság, Bp., 1973.
Vigh Árpád: Retorika és történelem, Gondolat Kiadó, Bp., 1981.

DR. LÉGRÁDI LÁSZLÓ

Irányítástechnikai Szakközépiskola

Fűzfőgyártelep

Az erkölcsstanítás alternatív tanterve

A NAT Ember és társadalom műveltségterület 4 tantárgyat tartalmaz: történelmet, filozófiát, társadalomismeretet és emberismeretet. Sokan hiányolják az erkölcsismeretet és pszichológiát hivatkozva arra, hogy Magyarország erkölcsi mutatói világviszonylatban is nagyon rosszak, és közel 50 éve az erkölcsi oktatásra nincs tantárgy az iskolákban. Ugyanakkor a NAT társadalomismeret és emberismeret tantárgyaiban több erkölcsi téma és követelmény is szerepel, ami nemcsak megengedi, hanem szükségessé is teszi az erkölcsi témák bővebb tanulmányozását.

A több erkölcsstan tanítására kétféle lehetőség kínálkozik: több erkölcsi témát tanítani az emberismeret és társadalomismeret tantárgyakban, vagy külön tárgyként bevezetni az erkölcsismeretet. Az alábbiakban a kettő kombinációjával szeretnék javaslatot tenni egy alternatív tantervre a több erkölcsstan tanításához. Az Ember és társadalom műveltségterületen belül a történelem és filozófia

tantárgyakat változatlanul hagyva, esetleg szükség esetén az óra számot csökkentve, az erkölcsant három részre bontom: a tulajdonképpeni erkölcsismeretre, az emberismeretnek is megfelelő erkölcsismeretre és a társadalomismeretbe is sorolható erkölcsismeretre. Ily módon az emberismeret óraszámja bővülne, a társadalomismeret pedig kiterjedne a 10–12. évfolyamokra is, és a 4–6. évfolyamban pedig új tantárgyként bevezetésre kerülne az erkölcsismeret. A változtatás a következő lenne:

	<i>heti óraszám</i>	<i>évfolyam</i>
történelem	2	5–12.
filozófia	2	11–12.
társadalomismeret	1–2	1–8., 10–12.
emberismeret	1–2	7–10.
erkölcsismeret	1	4–6.

Erkölcsmismereti tanterv

- Témák:*
1. Erkölcsi alapismeretek: erkölcs és gyakorlat.
 2. Erkölcsi törvények: a törvény és megsértése, fontosabb bűnök.
 3. Erénytan: az erényes élet, fontosabb erények.

Emberismereti tanterv

- Témák:*
1. Milyen az ember? Az ember test-lélek-szellemből áll. Az ember vezérlése, személyiség típusok, énkép, az emberi cselekvés, jellembűnök.
 2. Az ember alkalmazkodása az élethez: mit jelent az alkalmazkodás? Az ember egyéni alkalmazkodása, majd a többi emberrel szemben; alkalmazkodási hibák.
 3. Az ember érzelmi élete: Az érzések és érzelmek megismerése, fontosabb érzések és érzelmek, negatív érzések és érzelmek, érzelmi sebek és azok gyógyulása, az érzelmi fejlődés.

Társadalomismereti tanterv

- Témák:*
1. Társadalmi etika: a társadalom tagjai, foglalkozások etikája, vezetés és vezetetttség, a társadalom és problémái.
 2. Család a társadalom alapja: közösségi és családi élet, a házasság és problémái, az emberi boldogság és boldogságtalan fogalma.
 3. Az élet törvényei: törvényszerűségek az ember egyéni életében és a másokkal való viszonyban.

Az erkölcsismeret tanítását legcélszerűbb a 4. évfolyamban kezdeni. Ugyanis a tízéves gyermek már elég értelmes arra, hogy megértse az erkölcsi fogalmakat, törvényeket, és a legfogékonyabban minden szép és jó befogadására lelkesednek és érdeklődnek, ezt ki kell használni saját érdekükben. Ha nem három, hanem csak két évfolyamban lehetséges az erkölcsismeretet tanítani, akkor ezt a 4. és 5. évfolyamban tenném, elhagynám az erkölcsi alapismereteket, és az erkölcsi törvényeket tanítanám a 4. évfolyamban, az erénytant pedig az 5. évfolyamban.

Az emberismeret tanterv témáit a NAT viszonylatában 3 csoportba oszthatjuk. Olyanok, melyek a NAT-ban szerepelnek, de itt nem, ezeket külön tanítani kell, amelyek mindkét helyen szerepelnek, továbbá amelyek csak a jelen tantervben, ezek a jelen tanterv alapján taníthatók. A „Milyen az ember?” kötet az embert a maga realitásában mutatja be, semmit sem szépitve, például részletesen tárgyalja az ember jellemhibáit. Az alkalmazkodás új témakör, bár egyes fejezetei a NAT-ban is előfordulnak. Az alkalmazkodás azt jelenti, hogy úgy kell élnünk, hogy a stresszek és támadások közepette is meg tudjuk őrizni testi és lelki homeosztázisunkat. Másrészt az alkalmazkodás egy lehetőség az erkölcs szemlességének bizonyítására. Ugyanis az orvostudomány, a biológia, a társadalomtudomány olyan fejlettségi fokra jutott, hogy bizonyítani tudja az erkölcsi törvények helyességét. Teljesen új témakör az ember érzelmi élet. Ez a tantárgy alapja lehetne az ifjúság érzelmi nevelésének és a fiatalság elindításának

az érzelmi fejlődés útján. Ez az anyag olyan nagy, hogy heti 2 órában is tanítható, de ha csak 1 óra áll rendelkezésre, akkor csak a fontosabb részeket kellene venni.

A társadalomismeret tantervben a társadalmi etika új tantárgy, bár egyes témái szerepelnek a NAT-ban is. A „Család a társadalom alapja” című tantárgy tartalmazza a férfi és nő kapcsolatára vonatkozó témákat, valamint a családra nevelés ismereteit, és a boldogságra vonatkozó fogalmakat. Az „Élet törvényei” új tantárgy. Az ember viselkedése hatással van a környezetre, és a környezet hat az emberre. Az emberi élet minősége javítható a törvényszerűségek ismeretében és azok figyelembevételével. Például a vállalkozások törvénye alapján elindított vállalkozás lehet sikeres és egyben erkölcsös is. Az igazság törvénye alapján meg lehet különböztetni az igaz és téves ideológiákat stb.

A tanterv áttekintése:

		<i>évfolyam</i>	
erkölcsstan	erkölcsismeret	→ erkölcsi alapismeretek	4
		→ erkölcsi törvények	5
		→ erénytan	6
	emberismeret	→ milyen az ember?	7
		→ az ember alkalmazkodása	8
		→ az ember érzelmi élete	9
	társadalomismeret	→ társadalmi etika	10
		→ család a társad. alapja	11
		→ az élet törvényei	12

Összefoglaló értékelés: Ennek a tantervnek az előnyeit elsősorban abban látom, hogy lehetővé tenné az ifjúság életre nevelését, amit eddig is hangoztattak az egyes tantervekben, de valójában azt a tematika nem nagyon indokolta. A NAT követelményei közt ugyan szerepel, a tanuló tudjon különbséget tenni jó és rossz között, azaz erkölcsileg meg tudja ítélni egy szituációt. Ehhez azonban szükséges az erkölcsi törvények ismerete, ami a NAT-ban nem szerepel, az általam közölt tantervben azonban igen. Az erkölcsismeret pótolná azt a hiányt, ami a NAT-ban nem szerepel, de a nevelés szempontjából mégis fontos lenne.

Az emberismeret tantervnél hangsúlyt kap az élethez való alkalmazkodás, ami azért lenne fontos, mert az emberek általában nagyon rosszul alkalmazkodnak, és ennek egyik oka, hogy senki sem tanította meg őket erre. Egy másik elhanyagolt terület az érzelmi nevelés, mely teljesen hiányzik az iskolákból. Ennek következménye, hogy az emberek nagy része érzelmileg fejletlen, illetve érzelmileg beteg.

A társadalomismeret tantervben az egyén társadalmi vonatkozásait tárgyalom, mely nagyrészt hiányzik a NAT-ból. Ezenkívül az „Élet törvényei” fontos lenne az érettségi előtt álló fiatalok számára, hogy úgy lépjenek ki az életbe, hogy ismerik annak törvényeit.

